

שכונות בתל-אביב

תחנת בית

2 ד (21)

התחנה שייקדה שכונה בשם זה, והפכה לתל-אביב. שמה סמלי, כניאמר בתנ"ך "בבית ארץ אחותכם" (ויקרא, יד). הוקמה ב-1906 ובאסיפת הכללית הראשונה, שנערכה במתחם ישרון ביפו, השתתפו חמשת המייסדים: מאיר דיזנגוף, יחזקאל דנין, עקיבא אריה וייס, דוד חיותמן ויהודה סמילנסקי. אבן הפינה לבית הראשון הונחה ב-1909. שנה לאחר מכן התקבלה הצעה שהעלה מנחם שינקין לקרוא לעיר בשם תל-אביב - כשם מקום הגולים בבבל על תהר כבו (יחזקאל, ג), וכשם יצירות ספרותיות ששאבו משם המקום בתנ"ך, בעיקר המפורסמת בהן, תרגומו הפיימי של ג' סיקולוב' לספרו של הרצל, אלטנוילנד.

3 ג (15)

תחלת יצחק

שכונה ממזרח לתל-אביב שנבנתה ב-1925 בידי יוצאי קובנה, ובהם "זימן", שהקימו בה את ביתם. נקראה על שם יצחק אלחנן ספקטור, רב העיר קובנה עד שנות ה-90 של המאה ה-19. הרחוב נקרא בשם השכונה, שצורפה לתל-אביב רק ב-1958, ודבק גם בבית העלמין הסמוך אליו.

הדר יוסף

4 ב (6)

הרחוב הראשי בשכונה באותו שם, שהוקמה ב-1949 מצפון לירקון, היום מצפון-מזרח לגני התערוכה. נקראת על שם יוסף אלישד (1867-1948), איש ציבור מירושלים שנודע במאבקי על זכות היהודים בהר הזיתים, ושביזמתו נרכשה הקרקע להקמת השכונה ב-1946 ואדמות נוספות מצפון לירקון.

כרם התימנים

1 א (22)

על שם שכונה שקדמה לתל-אביב. הוקמה הרחק מפאתי יפו, צפונית לשכונות היהודיות נוה צדק, אחוה, נוה שלום, יפה נוף ועוד. בתיה הראשונים נבנו ב-1904 על חלק מאדמות מנשיה, שאותן רכשו משפחות שלוש ומויאל, צפונית למקום שעליו נבנתה אחוזת בית, ונקראה תחילה מתנה ישראל. את השכונה הקימו יוצאי תימן, על כרם שהיה במקום, ומכאן השינוי בשם. אחרי מלחמת העולם הראשונה הסתפחה לתל-אביב.

נוה צדק

2 א (22)

השכונה היהודית הראשונה שהוקמה בפאתי יפו. יוזמיה ב-1887 היו האחים רוקח, שטיין ואחרים, שהקימו חברה בשם "עזרת ישראל" ורכשו 10 דונמים מ-100 דונם שהיו בבעלות שלוש, יוסף-בק מויאל ואמזלג* מצפון-מזרח ליפו. שלוש, שבנה את ביתו ב-1883, ביקש מחיר נמוך יחסית בעבור הקרקע כדי לקדם את המכירות ולזרז את הקמת השכונה. נבנו שלושה בתי כנסת: בבית שלוש, בבית אמזלג ועל מגרש ריק. שם השכונה כאחד מכונייה של ירושלים בתנ"ך: "עוד יאמרו את הדבר הזה [...] 'בִּרְכָּךָ הַשֵּׁם נוֹה צֶדֶק, הֵרַקְשִׁי'" (ירמיהו, לא). בעקבותיה הוקמו שכונות יהודיות נוספות, כנוה שלום, אחוה, מתנה יהודה ועוד, וכולן נחשבו להתרבה של העיר יפו - עד להקמתה של אחוזת בית. בין תושבי נוה צדק היו הסופרים בן ציון, רבזיה בארון וברטר, וכן מורי הגימנסיה ומורי בית הספר לבנות.

נוה שלום

2 א (22)

שכונה יהודית בפאתי יפו, השנייה שהוקמה מחוץ לחומות העיר (ב-1890). היום היה ברנט, שביקש להקים בתים בשכונת למעוטי יכולת. הוא רכש 70 דונם, ומימן בעצמו את הקמת הבניין הארוך הראשון ובו 15 דירות. בעקבות יוזמים אחרים שבאו לגור בשכונה - עברו אליה מוסדות דת, הקמו בתי כנסת, בתי מלון, בתי מלאכה ועוד. שמה נגזר מהתנ"ך: "וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים" (ישעיהו, לב).